

ISMERETLEN ADATOK OTROKOCSI FÓRIS FERENC ÉLETÉHEZ

E különös lelki alkatú íróról 1943-ban közöltem ismeretlen adatokat, szomorú házassági tragédiáját.¹ Megérdemlik azonban a figyelmet azok is, amelyeket katolizálásának történetéről gyűjtöttem össze, immár évtizedekkel ezelőtt.

A Kaprinay-gyűjteményben részletes beszámoló olvasható róla.²

„*Conversio Praedicantis Calviniani Francisci Foris Otokócsi. 1694 Cassoviae*

Gloriosum hoc agmen claudit Franciscus Foris Otokócsi, antehac praedicans Helveticæ Professionis Minister Cassoviae, Vir magnæ Eruditionis, cui propria Calvinianorum confessione, ex omnibus Hungariæ Calvinianis Ministris nullus erat conferendus. Fuit hic genere nobili oriundus ex Comitatu Gömöriensi, cujus publicis expensis Philosophiæ, juris, Theologiæ operam dedit Trajecti in Hollandia, et Oxonij in Anglia. Unde redux ante 22 annos incidit in arestum Posenij, ac ad triremes missus, biennio Adriaticum, Tyrrenum et mediterraneum mare pervagatus, Neapoli primum, dein Catane in Sicilia Catholicorum experiundæ ejus eruditionis causa ipsum accedentium etiam aliquorum è Societate nostra Sermonibus coepit mitescere, et minus acerbe de Catholica Religione sentire. Per Hollandicum Architalassum e triremibus Liber Oxonij, Trajecti et Raunoveræ Academicis praelectionibus annos aliquot impendit, et complura opera typis Ungarico et Latino idiomate edidit, ac sumptibus Comitatus Gömöriensis inter reliqua tomum graeca, Hebraica, Chaldaica, Arabica et omnium gentium historica eruditione refertum, quem Origines Ungaricas intitulavit, quo Linguae ungaricæ originem ex Chaldaica copiose deducit. Reliqua fere erant Controversistica. Quarum unum Serenissimo Josepho Romanorum et Ungariæ Regi dedicavit. Inde in Hungariam iterum redux, Academia- rum illarum eximia attulit testimonia eruditionis et pro Sua Secta tolerati martyrii. Confestimque Ministrum Calvinianum agere Gyöngyösini jussus est.

Deinde triennio Cassoviae, quo in munere dum occasione funerali publice in platea concionaret, notatus est ex remordente Conscientia favorabiliter aliqua pro Catholicis protulisse, et dissidium Religionum in Hungaria detestari, ad pacem et unionem Suos invitare et hortari: unde suspicionibus subartis in Auditoribus, Cathedra motus, iterum ad Imperiales Haereticorum Academiæ transiit, in quibus omnibus, licet honorifice exceptus, accomodatusque esset, non acquiescente tamen allibi [!] Conscientia, ...³ iter est Cassoviam. Tandem anno hoc Mense Januario nostri Seminarij Kisdiani Regentem clandestine accessit, cumque eo primum indifferentes per discursus notitia contracta, coepit dubia sua sensim aperire, ac demum post trium mensium clandestinas Seminarij frequentationes et conferentias, 13 Aprilis peracta magna cum animi plenitudine totius vitæ Confessione, privatim Sacra

¹ Egyháztörténet, 1943, 229—232 (Borsod megye levéltárából).

² Egyetemi Könyvtár. Collectio Kaprinayanae, tomus XL (in fol.) pag. 208. Lásd még: Catalogus manuscriptorum bibliothecae regiae scientiarum universitatis Budapestiensis, tomus II., pars III., pag. 110.

³ Egy olvashatatlan szó.

Eucharistia refectus est. Judicabatur periculosum fore propter Calvinianorum insidias, si, ad publicam fidei professionem Cassoviae admitteretur, igitur occasione itineris Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Agriensis Episcopi Tyrnaviam deductus, octiduanum iter traditis sibi a nostro itineris Socio sanctio Exercitijs Spirituallibus, uti occasio permittebat, impendit. Ex quibus ita novo ardore succensus est, ut non aliud ex eo audiri fuerit, quam Suspiria et gemitus ob Statum vitae praeteritum, tam perversum et deceptas ejus Doctrina tot animas, quas anhelabat reducere. Tyrnaviae sub trium mensium in Collegio generali quiete, typis edidit Libellum in Latinum idioma translatum, quem Cassoviae in discessu typis ediderat Ungaricè, invitatorium nempe Heterodoxorum ad unionem cum Ecclesia Catholica. Denique die Dedicationis Ecclesiae nostrae Tyrnaviae in Augusto Pontificante Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Episcopo Agriensi, qui eodem die colossum impensis 4000 florenorum ante templum Nostrum erectum dedicaturus erat in manibus ejusdem in copioso Magnatum aliunde accursu, praesente Venerabili Capitulo Strigoniensi, et Magisgratu Academico Professionem fidei publice edidit, et in ista Ecclesia concionem dixit sane eruditam et ferventem, quae etiam typis vulgata a Ministris haereticis valde expetita, quorum multi clandestine se insinuantes, inquietudinem Conscientiarum suarum pluribus indicijs manifestant.”

Érdemes e beszámoló mellé ideiktatni Schmitt Miklósnak, az egri püspökök XVIII. századi jezsuita történetírójának tudósítását is.⁴

„Georgius IV. Fenesi

1693. — Agriensis praesul etiam ad Tyrnaviense collegium protendit suos favores, anno 1693 erecto magnifico opere in foro academico colosso Virginis sine labe conceptae gemina epigraphe rubeo marmori incisa et patronum et annum prodit...

Solemnis dedicatio colossi peracta est ipsa die, qua memoria consecrati peculiari religione academici celebratur. Fenesio augustiori pompa rem divinam faciente. In ea celebritate, praesente flore nobilitatis Hungaricae, collegio sacerdotum Strigoniensium et magistratu academico, Franciscus Foris Otrokocsius ante ministellus Calvinianus Cassoviae, ac jussu Leopoldi Regis tiremibus addictus, Tergesumque translatus ad annum 1674, sed inde clementia Regis in patriam revocatus, fidem orthodoxam professus est, cui jam antea victas dedit manus Cassoviae, opera Patris Stephani Pethő S. J. Non dubitarunt sectarii in vulgus spargere, Otrokocsino mente caputum Calvinum eiurasse: verum mendacii authores satis refellunt opuscula, otio meliore in errores Calvini lucubrata, eoque authore in populares suos dispersa, tum Historia Ecclesiastica Hungarorum nondum typo excusa. Missa, quam repudiata conjuge adulteria, in thori consortium duxerat, muliercula, vitae prioris licentiam castigavit, atque exacta aetate inter doctos labores vitae melioris spe plenus Tyrnaviae decessit 1718.”

Ez az összefoglalás nyilvánvalóan az előbbi kéziratos feljegyzés ismeretében készült, de megmondja Otrokocsi „térítőjének” nevét, amelyről egyébként már Debreczeni Ember Pál is tudott.⁵ Még érdekesebb az, hogy ismeri Otrokocsi házassági ügyét, amelyről protestáns források nem beszélnek, sőt egy másik asszonyról is hírt ad, akit a lelki válságba jutott író „in thori consortium duxerat”. A jezsuita történetíró megvető hangneméből egyáltalán nem kell elítélő következtetést levonni:

⁴ Nicolaus Schmitt: Episcopi Agrienses, Tyrnaviae 1768, tomus III., 334—335.

⁵ F. A. Lampe: Historia ecclesiae reformatae in Hungaria et Transylvania, Trajecti ad Rhenum 1728, 516.

az *adulterium* az első asszonyra rábizonyulván, Otrokocsit bármelyik illetékes protestáns egyházi hatóság törvényesen elválaszthatta. Ennek érvényét persze a katolikus kánonjog nem ismerte el. Jó lenne tudni, melyik volt az eljáró egyházi bíróság: az abaúji egyházmegye, vagy a gömöri.